

UfR 1994 side 823 - Højesterets kendelse af 24. august 1994. Domstolene er, selv om lovhjemmel ikke foreligger, ikke afskåret fra undtagelsesvis at tillægge et søgsmål vedrørende gyldigheden af en administrativ afgørelse opsættende virkning.

Sidetal: 128

Forfatter: Per Walsøe

Forfattere: (Af Per Walsøe)

(Af Per Walsøe)

Denne sags centrale og principielle problem var: Hvis en administrativ afgørelse indbringes for domstolene med påstand om ugyldighed, og hvis der ikke i loven er foreskrevet noget om, hvorvidt et sådant sagsanlæg har eller kan tillægges opsættende virkning, har domstolene da kompetence til at bestemme opsættende virkning? Højesterets svar var det i overskriften gengivne: Domstolene kan ikke være afskåret fra undtagelsesvis at meddele opsættende virkning.

En gipspladeproducent G havde i henhold til konkurrencelovens § 7 siden april 1990 fået pålæg om at indberette sine rabat- og bonusaftaler.

G havde flere gange i denne periode anmodet om hemmeligholdelse af indberetninger. Ifølge § 10, stk. 2, i konkurrenceloven fra 1989 kunne Konkurrencerådet under særlige omstændigheder bestemme, at der ikke skulle være aktindsigt, såfremt den pågældende virksomhed kunne lide væsentlig økonomisk skade ved offentliggørelse. 1993-lovbekendtgørelsens tilsvarende regel i § 10, stk. 3, giver rådet en lidt udvidet mulighed for at bestemme hemmeligholdelse, nemlig såfremt den pågældende virksomhed kan lide væsentlig økonomisk skade, og det enten er således, at udleveringen vil give andre virksomheder en uberettiget konkurrencemæssig fordel, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder.

G's anmodninger om hemmeligholdelse var blevet afslået af rådet på grundlag af en afvejning af på den ene side hensynet til fremme af konkurrencen på det pågældende marked og på den anden side skadevirkningen

for G ved aktindsigt.

G anlagde herefter sag for landsretten mod Konkurrencerådet og nedlagde påstande om, at Konkurrencerådet skulle anerkende:

1. at sagsanlægget havde suspensiv virkning, således at de indberettede rabat- og bonusaftaler ikke var undergivet aktindsigt i henhold til konkurrencelovens § 10, stk. 1, før endelig dom var afsagt.
2. at de indberettede rabat- og bonusaftaler skulle være fritaget for aktindsigt i henhold til lovens § 10, stk. 1.

Konkurrencerådet nedlagde over for påstand 1 principalt påstand om afvisning, subsidiært om frifindelse, og over for påstand 2 påstand om frifindelse.

G fremsatte desuden 2 begæringer:

1. at sagen skulle udsættes med henblik på at forelægge spørgsmål for EF-domstolen i henhold til EF-traktatens artikel 177 om EF-domstolens adgang til at anvende foreløbige forholdsregler i henhold til Traktatens artikel 186 i sager om præjudicielle spørgsmål.
2. udsættelse af sagen med henblik på præjudicielt spørgsmål til EF-domstolen i medfør af EF-traktatens artikel 177 om fortolkning af Traktatens artikel 85, stk. 1, i relation til bestemmelsens anvendelse på en samordnet praksis på baggrund af en offentlig myndigheds offentliggørelse af forretningshemmeligheder.

Konkurrencerådet protesterede imod disse begæringer.

I anledning af landsretssagen havde Konkurrencerådet bestemt, at de indberettede rabat- og bonusaftaler indtil videre ikke måtte udleveres.

For landsretten fik G ikke medhold i nogen af sine påstande eller begæringer, og for Højesteret blev sagen begrænset til foreløbig alene at angå påstanden om opsættende virkning og de to begæringer om forelæggelse for EF-domstolen, jf. retsplejelovens § 253.

Til støtte for, at domstolene har kompetence til at meddele opsættende virkning, gjorde G navnlig gældende, at prøvelsesretten efter Grundlovens § 63 ville blive gjort illusorisk, hvis denne mulighed ikke forelå, samt at hverken § 63 eller anden lovgivning var til hinder for antagelse af sådan kompetence. Konkurrencerådet gjorde heroverfor gældende, at der i mangel af særlig lovhjemmel ikke var nogen beføjelse for domstolene til at tillægge et søgsmål opsættende virkning. Desuden blev det gjort gældende, at sådan suspensiv virkning ville svare til at nedlægge fagedforbud over for en statslig myndighed, hvilket ikke kan ske, jf. retsplejelovens § 641, stk. 1, modsætningsvis.

I denne forbindelse gjorde G endvidere gældende,

129

at EF-traktaten i artikel 186 giver EF-domstolen adgang til at træffe foreløbige forholdsregler i forbindelse med præjudicielle spørgsmål. EF-domstolens mulighed herfor ville blive tilsidesat, hvis søgsmålet om offentliggørelse af producentens rabat- og bonusaftaler ikke blev givet opsættende virkning. Konkurrencerådet

bestred, at artikel 186 indeholder hjemmel for, at EF-domstolen kan træffe foreløbige forholdsregler i en artikel 177-sag.

Til støtte for, at der i den konkrete sag skulle meddeles opsættende virkning af sagsanlægget, henviste G til, at skadevirkningerne ved offentliggørelse ville være øjeblikkelige og uoprettelige, og at ingen væsentlig offentlig interesse kunne tale for offentliggørelse. Konkurrencerådet bestred dette standpunkt og gjorde yderligere i denne forbindelse gældende, at der ikke var fremført noget rimeligt grundlag for G's påstand 2 om afgørelsens ugyldighed.

Til støtte for begæringen om sagens udsættelse på forelæggelse af et spørgsmål om anvendelsen af artikel 85 gjorde G navnlig gældende, at det danske gipsplademarked er præget af to store producenter, og at disses servicesystemer samt pris-, rabat- og bonusaftaler udgør en væsentlig del af konkurrenceelementerne på markedet. Aktindsigt i disses aftaler ville derfor - ifølge G - antagelig føre til en samordnet praksis mellem virksomhederne, hvorfor Konkurrencerådets bestemmelse om aktindsigt muligvis indebar en overtrædelse af EF-traktatens artikel 5 og artikel 85. Konkurrencerådet bestred dette standpunkt og gjorde navnlig gældende, at rådets afgørelse om aktindsigt var ganske i overensstemmelse med EF-retten, herunder EF-domstolens fortolkning af artikel 85.

Landsretten gav Konkurrencerådet medhold med følgende begrundelser:

»Konkurrenceloven indeholder ikke bestemmelser, der tillægger indbringelse af Konkurrencerådets afgørelser for domstolene opsættende virkning, og spørgsmålet er uomtalt i bemærkningerne til det lovforslag, der lå til grund for lovændringen i 1992, hvorefter Konkurrencerådets afgørelser om aktindsigt ikke længere kan påklages til Konkurrenceankenævnet.

Heroverfor finder landsretten ikke, at der alene med støtte i forholdets natur bør tillægges sagsanlægget opsættende virkning som påstået af sagsøger.

Landsretten finder ikke, at Konkurrencerådets afgørelse om aktindsigt er i strid med konkurrenceloven og dens formål, og har herved blandt andet lagt vægt på, at afgørelsen tilsigter større gennemsigtighed på gipsplademarkedet, hvor konkurrencen ikke er tilstrækkelig virksom.

Landsretten finder endvidere ikke, at Konkurrencerådets afgørelse, der er udtryk for en generel offentligretlig regulering, har en sådan sammenhæng med den markeds-mæssige adfærd på området, at afgørelsen er i strid med bestemmelserne i EF-traktatens art. 3, 5 og 85. Med dette resultat er det upåkrævet at tage stilling til, om sagsanlægget efter EF-retten skal have opsættende virkning ...«

For Højesteret angik sagen som nævnt foreløbig alene spørgsmålet om opsættende virkning samt de to begæringer om udsættelse på forelæggelse for EF-domstolen. - Konkurrencerådet havde tilkendegivet, at man ikke ville underlægge indberetningerne aktindsigt, førend Højesteret havde afgjort spørgsmålet om opsættende virkning.

I præmisserne anfører Højesteret først, at appellants påstand om opsættende virkning burde være fremsat som en begæring om, at landsretten som foreløbig foranstaltning skulle træffe bestemmelse om at tillægge sagsanlægget vedrørende aktindsigtspåstanden opsættende virkning. - En sådan fremgangsmåde ville have pointeret, at hovedproblemet var aktindsigt, og at det var noget foreløbigt og forudgående at få offentliggørelse stillet i bero, indtil sagens hovedspørgsmål var afgjort. Ret beset var det jo temmelig meningsløst først i *dommen* at tage stilling til, om *sagsanlægget* skulle tillægges opsættende virkning!

Der er ikke i Højesterets præmisser gjort nogen selvstændig bemærkning om indstævntes påstand om *afvisning* af påstanden om opsættende virkning. Dette synspunkt har ikke fundet nogen tilslutning. Hvis Konkurrencerådets anbringende om, at domstolene ikke har kompetence til at meddele opsættende virkning, var blevet fulgt, måtte det indebære frifindelse og ikke afvisning. Der kunne ikke være tvivl om, at G var berettiget til at få spørgsmålet *påkendt*.

Hovedproblemet for Højesteret var at tage stilling til, om indbringelsen for domstolene kunne og - i bekræftende fald - burde medføre, at Konkurrencerådets afgørelse indtil videre ikke skulle efterleves.

Der måtte herved først tages stilling til, om Grundlovens § 63 i sig selv - uanset hjemlens karakter - hindrer opsættende virkning af et sagsanlæg. Hvis dette ikke var tilfældet, måtte det overvejes, om opsættende virkning kun kan gives, hvis denne mulighed er lovhjemlet, eller om domstolene også må anses for kompetente til at give et sagsanlæg opsættende virkning alene med hjemmel i forholdets natur. Dette sidste var sagens egentlige principielle spørgsmål.

Efter Grundlovens § 63, stk. 1, 2. pkt., kan den, der anfægter gyldigheden af en administrativ afgørelse, »ikke ved at bringe sagen for domstolene unddrage sig fra foreløbig at efterkomme øvrighedens befaling«.

Det kunne umiddelbart se ud, som om denne bestemmelse definitivt slår fast, at indbringelse af en sag for domstolene ikke i noget tilfælde kan fritage borgerne for at efterkomme forvaltningens afgørelse. Det har imidlertid været almindeligt antaget i litteraturen, at dette ikke er grundlovsbestemmelsens indhold. Poul Andersen anfører således i Dansk

130

Forvaltningsret, 4. udgave, 1963, side 590, at grundlovsbestemmelsen kun betyder, »at selve sagsanlægget ikke suspenderer nogen lydighedspligt. Om en sådan pligt overhovedet eksisterer, er et spørgsmål, som grundlovsbestemmelsen ikke tager stilling til.« Poul Andersen anfører videre, at en lov uanset Grundlovens § 63, stk. 1, 2. pkt., kan bestemme, at sagsanlæg ved domstolene har suspensiv virkning, og han anfører eksempler herpå. Samme standpunkt indtager Matzen i Den danske statsforfatningsret, 4. udgave, 1909, 3. del, side 231 ff, Knud Berlin, Den danske statsforfatningsret, 2. del, 1934, side 292 f, Jørgen Mathiassen i Forvaltningsret, Almindelige emner, 2. udgave, 1989, side 351, og Bent Christensen, Forvaltningsret, Prøvelse, 1994, side 174. Der kan desuden henvises til Poul Andersens artikel i [UfR 1968 B, side 152 ff](#). Det gav ikke anledning til tvivl for Højesteret at tilslutte sig dette standpunkt: Grundlovens § 63 indeholder *ikke* et *forbud* mod opsættende virkning af et sagsanlæg.

Det næste trin i overvejelserne måtte da blive - når Grundloven ikke var forhindrende - om der på lovplan var en hindring for, at domstolene med hjemmel i forholdets natur kunne meddele opsættende virkning. I den foreliggende sag indeholdt konkurrenceloven ikke nogen bestemmelse vedrørende virkningen af et sagsanlæg. Der findes såvel lovgivning, der bestemmer, at sagsanlæg som udgangspunkt har opsættende virkning, som lovgivning, der giver domstolene hjemmel til i visse tilfælde at beslutte opsættende virkning. Dette kunne føre til den overvejelse, om ikke lovgivningsmagten hermed udtømmende har taget stilling til, hvornår det er muligt for domstolene at meddele opsættende virkning. Til illustration skal et par eksempler fra lovgivningen nævnes.

Autorisation som gas- og vandmester opnås på grundlag af reglerne i lov nr. 250 af 8. juni 1978. Efter lovens § 9 kan den indehaver af en autorisation, der har gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen forsømmelighed m.v., frakendes autorisationen af et nævn. Hvis den pågældende er utilfreds med nævnets afgørelse kan han i medfør af § 10 forlange, at den pågældende myndighed indbringer sagen for domstolene. Efter § 10, stk. 2, har sådanne anmodninger om sagsanlæg opsættende virkning, men retten kan ved kendelse bestemme, at den pågældende under sagens behandling, ikke må udøve den virksomhed tilladelsen vedrører. Indbringelse for domstolen har altså som hovedregel opsættende virkning. - I samme lov er siden, i § 9, stk. 5, indsat en bestemmelse om, at autorisationen kan frakendes, såfremt indehaveren har en betydelig forfalden gæld til det offentlige, og også denne afgørelse kan den pågældende kræve indbragt for domstolene. Anmodning om et sådant sagsanlæg har efter § 10, stk. 4, ikke opsættende virkning, men retten kan ved kendelse bestemme, at den pågældende under sagens

behandling skal have adgang til at udøve den virksomhed, tilladelsen vedrører. Hovedreglen er altså her den modsatte: Ikke opsættende virkning, men mulighed for at retten kan beslutte en undtagelse.

Tilsvarende bestemmelser findes i andre love om autorisation/tilladelse.

Administrativ frihedsberøvelse kan efterprøves af domstolene i medfør af retsplejelovens kapitel 43 a. Efter § 469 kan den, der administrativt er berøvet sin frihed, kræve, at frihedsberøvelsens lovlighed indbringes for retten af den pågældende myndighed. Efter § 469, stk. 3, har begæring om sagens indbringelse for retten ikke opsættende virkning - medmindre retten bestemmer det.

Eksistensen af et antal lovbestemmelser af denne karakter kunne imidlertid efter Højesterets opfattelse ikke bære en modsætningslutning gående ud på, at opsættende virkning af et sagsanlæg uden videre er udelukket i mangel af lovhjemmel. En sådan modsætningslutning måtte hvile på den forudsætning, at lovgivningsmagten inden for alle områder af den offentlige forvaltning havde overvejet og taget stilling til spørgsmålet. Denne forudsætning holder ikke stik. - Såvel Grundlovens § 63 som det forhold, at der i en række tilfælde er tilvejebragt en udtrykkelig lovhjemmel, måtte imidlertid pege i retning af, at en eventuel hjemmel i forholdets natur i givet fald måtte have et begrænset omfang, sammenlign Mathiassen i Forvaltningsret, Almindelige emner, side 352 forneden.

Om en sådan begrænset hjemmel i forholdets natur burde antages at foreligge, måtte da bero på friere overvejelser.

Det kan konstateres, at det inden for det forvaltningsretlige område ikke er usædvanligt, at vigtige retsgrundsætninger og retsprincipper er blevet indført gennem domstolspraksis. Dette gælder f.eks. lighedsgrundsætningen og grundsætningen om magtfordrejning. Selve muligheden for, at domstolene anså sig for kompetente med hjemmel i forholdets natur, ville således ikke være i strid med traditionerne på dette retsområde.

Spørgsmålet har - mærkelig nok - kun været strejft i den juridiske litteratur. I Forvaltningsret, Almindelige emner, 2. udgave, 1989, side 352 f, anfører Jørgen Mathiassen, at det er tvivlsomt, om domstolene uden lovhjemmel *vil* tillægge søgsmål opsættende virkning. Mathiassen undlader at udtale sig om, hvorvidt domstolene *kan* gøre det uden lovhjemmel.

Problemet er endvidere berørt af Poul Andersen i hans artikel i U 1968 B, side 152 ff, uden at noget præcist standpunkt nås. Han anfører således, side 156, 1. spalte, følgende: »En domstol kan ikke under sagen træffe bestemmelse om, at den påklagede administrative afgørelse ikke må fuldbyrdes«. Sætningen er ikke ledsaget af nogen særskilt begrundelse. Et andet sted i artiklen, side 157, 2. spalte, anfører Poul Andersen: »Individuelle beslutninger om at en klage ikke skal have opsættende virkning, må også kunne tages under påkendelse af domstolene«.

Poul Andersen sonderer således mellem de

tilfælde, hvor domstolene skal tage direkte stilling til et søgsmåls opsættende virkning (side 156), og de tilfælde, hvor forvaltningsmyndigheden har truffet særskilt afgørelse om en klages opsættende virkning (side 157). Den mulighed, at forvaltningsmyndigheden på begæring kan have afslået opsættende virkning, og at dette afslag kan være en del af selve forvaltningsakten (som led i hvilken afslaget måtte kunne prøves af domstolene), taler i nogen grad for, at domstolene også selvstændigt må kunne tage stilling til spørgsmålet om et søgsmåls opsættende virkning.

Det bemærkes, at den forvaltningsretlige litteratur almindeligt har antaget, at en rekursmyndighed (og førsteinstansen) også uden særskilt hjemmel kan beslutte, at den administrative rekurs skal indebære, at forvaltningsakten indtil videre ikke fuldbyrdes. Der kan henvises til Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 1994, side 648, til Poul Andersens nævnte artikel side 155 f og til Ellen Margrethe Basse i Forvaltningsret, Almindelige emner, 2. udgave, 1989, side 294. På side 295 antager Ellen Margrethe Basse desuden, at *domstolene* uden lovhjemmel kan bestemme opsættende virkning af en *administrativ rekurs* - hvad enten administrationen har taget stilling hertil eller ej.

Disse almindelige antagelser om forvaltningsmyndighedernes og domstolenes ulovhjemlede muligheder for at bestemme opsættende virkning af en administrativ klage kunne understøtte det rimelige i, at domstolene måtte have en sådan mulighed også for så vidt angår selve sagsanlægget.

Fra kammeradvokatens side blev til støtte for det modsatte resultat fremført en argumentation omkring forbud. Ifølge retsplejelovens § 641, stk. 1, modsætningsvis kan der ikke nedlægges forbud over for en statslig myndighed vedrørende dens forvaltningsakter. Kammeradvokatens argumentation var, at det herefter ligeledes måtte være udelukket at give et sagsanlæg opsættende virkning, fordi det svarede til at nedlægge fagedforbud. Højesteret fandt ikke, at denne argumentation var overbevisende, bl.a. fordi der under visse betingelser består et egentligt retskrav på forbud, mens en principiel hjemmel til opsættende virkning dels kun skulle benyttes undtagelsesvist, dels måtte bero på en konkret interesseafvejning. I øvrigt gælder forbudet mod at nedlægge forbud over for en offentlig myndighed jo også i de tilfælde, hvor der foreligger lovhjemmel for at tillægge et søgsmål opsættende virkning.

Højesteret antog herefter, at domstolene principielt har en almindelig hjemmel til at tillægge sagsanlæg opsættende virkning. Det skete med følgende formulering: »Selv om en sådan udtrykkelig lovhjemmel ikke foreligger, kan domstolene imidlertid ikke være afskåret fra undtagelsesvis at tillægge et søgsmål vedrørende gyldigheden af en administrativ afgørelse opsættende virkning.«

Når Højesteret nåede frem til dette resultat, hang det sammen med, at det ikke kan udelukkes, at der også uden for de tilfælde, hvor lovhjemmel foreligger, vil kunne forekomme situationer, hvor der er et stærkt behov for at tillægge sagsanlæg opsættende virkning. Dette kan vel navnlig være tilfældet, hvor anden skade end en rent økonomisk vil kunne blive resultatet af, at søgsmålet ikke tillægges opsættende virkning.

Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvor det drejede sig om et påbud om nedrivning af en bygning eller lignende. Borgerens »tab« kan være andet end rent økonomisk, og det kan i visse tilfælde være således, at det offentlige interesse i en omgående nedrivning er beskeden. Hvis der omvendt er en stærk offentlig interesse i forvaltningsaktens umiddelbare gennemførelse, vil dette tale imod opsættende virkning.

Højesteret fandt, jf. ordet »undtagelsesvis«, at hjemlen må anvendes med forsigtighed og kun i klare tilfælde. Dette beror især på de foran nævnte momenter: Selv om Grundlovens § 63 ikke forbyder opsættende virkning, må bestemmelsen have en vis begrænsende effekt; og selv om eksisterende lovbestemmelser ikke udtømmer området for opsættende virkning, viser de dog, at lovgivningsmagten ikke er ubekendt med denne mulighed.

Højesterets afgørelse af dette principielle spørgsmål er i overensstemmelse med EF-retten. Der henvises i Højesterets præmisser til Factortame-sagen (EF-domstolens dom af 19. juni 1990 i sag C-213/89).

Det må antages at følge af denne dom, at i tilfælde, hvor det gøres gældende, at en national forvaltningsafgørelse er i strid med EF-retten, og hvor den nationale domstol har besluttet at forelægge spørgsmål for EF-domstolen i medfør af EF-traktatens artikel 177, har den nationale domstol *i kraft af EF-retten* beføjelse til at træffe bestemmelse om, at gennemførelsen af afgørelsen skal udsættes. Det er i harmoni hermed, når Højesteret for dansk rets vedkommende fastslår eksistensen af en principiel hjemmel også uden

for de lovbestemte tilfælde. Den almindelige hjemmel til opsættende virkning, som de nationale domstole har inden for det EF-retlige område, har danske domstole herefter også uden for det EF-retlige område, altså i tilfælde, hvor det alene gøres gældende, at forvaltningsakten er i strid med dansk ret. Vedrørende forholdet til EF-retten kan henvises til Peter Gjørtlers artikel i Lov og Ret, oktober 1994, side 11.

Når det i *den konkrete sag* skulle afgøres, om sagsanlægget skulle have opsættende virkning, måtte udgangspunktet tages i konkurrenceloven.

Ifølge konkurrenceloven fra 1989 kunne Konkurrencerådets afgørelser, hvorved hemmeligholdelse

132

efter § 10, stk. 2, nægtedes, indbringes for Konkurrenceankenævnet. Sådant indbringelse for Konkurrenceankenævnet havde automatisk opsættende virkning, jf. lovens § 18, stk. 3.

Loven blev ændret i 1992, hvilket bl.a. indebærer, at Konkurrencerådets afgørelser, hvorved hemmeligholdelse blev nægtet (lovens § 10, stk. 3), ikke kan påklages til Konkurrenceankenævnet, jf. lovens § 18, stk. 1. (Andre Konkurrencerådsafgørelser, der indbringes for nævnet, har eller kan af rådet eller nævnet tillægges opsættende virkning).

1992-lovændringen indebærer navnlig en vis udvidelse af muligheden for at opnå hemmeligholdelse. Der er ikke i forarbejderne nogen særskilt begrundelse for, at klager over disse afgørelser ikke længere kan indbringes for Konkurrenceankenævnet, og ingen kommentarer til, at dette desuden berørte muligheden for opsættende virkning inden for konkurrencelovens eget klagesystem.

Det forhold, at muligheden for at indbringe disse afgørelser for Konkurrenceankenævnet med opsættende virkning var afskaffet, talte på dette område for en snæver anvendelse af den principielle hjemmel.

Det gav ikke anledning til megen tvivl, at indbringelsen af sagen for domstolene ikke i det foreliggende tilfælde burde medføre opsættende virkning. Afgørelsen måtte, som det fremgår af præmisserne, bero på en afvejning af det offentlige interesse i, at gennemførelsen af afgørelsen ikke udsættes, over for arten og omfanget af den skade, den pågældende kunne blive påført. Desuden måtte det have betydning, om der efter en foreløbig vurdering var et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed, hvilket måtte have sammenhæng med, i hvor høj grad forvaltningens afgørelse beroede på et skøn.

Højesteret anså hensynene til en effektiv håndhævelse af konkurrencelovens regler for overvejende. Loven havde selv begrænset muligheden for rekurs til ankenævnet. Der var konkret tale om et marked, hvor G og en konkurrent dækkede 90%, og derudover var der på købersiden en markedsandel for 4 store indkøbsforeninger/enkeltkunder på over 80%. Det kunne i forhold til G måske umiddelbart virke mindre rimeligt at torpedere chancen for at få glæde af en eventuel sejr i hovedsagen ved at nægte opsættende virkning, men man fandt, dels at interessen alene var økonomisk og principielt kunne genoprettes ved erstatning, dels at muligheden for at vinde hovedsagen næppe var overvældende. Skulle det modsatte dog blive tilfældet, kunne nye aftaler, som ikke ville være omfattet af aktindsigt, indgås.

De to begæringer om sagens udsættelse på forelæggelse for EF-domstolen blev afslået. Den begæring, der havde relation til artikel 85, beroede som nævnt på det synspunkt fra G's side, at Konkurrencerådets pålæg om indberetning med aktindsigt muligvis var stridende mod artikel 85 (sammenholdt med artikel 3 og artikel 5),

fordi offentliggørelse af rabat- og bonusaftalerne måtte antages at ville føre til en samordnet praksis mellem gipspladeproducenterne. Synspunktet var klart uholdbart. Der var ikke for Højesteret nogen tvivl om, at Konkurrencerådets afgørelse ikke kunne være i strid med artikel 85, og at der ikke var anledning til at stille spørgsmål til EF-domstolen herom, jf. *acte claire*-doktrinen. - Allerede af denne grund kunne begæringen i relation til artikel 186 ej heller imødekommes. Når der ikke skulle forelægges spørgsmål for EF-domstolen vedrørende artikel 85, kunne spørgsmålet om Domstolens mulighed for at anvende foreløbige forholdsregler i medfør af artikel 186 jo ikke blive aktuelt i den foreliggende sag. Ordene »allerede af denne grund« antyder, at Højesteret også bortset herfra var skeptisk over for denne begæring.

Østre Landsret havde afsagt *dom* i den samlede sag, der både angik selve spørgsmålet om aktindsigt og spørgsmålet om opsættende virkning. I den særskilte sag om opsættende virkning, som blev behandlet af Højesteret, afgjordes sagen ved en *kendelse*. Dette beroede på, at spørgsmålet om opsættende virkning var noget foreløbigt og forudgående i forhold til sagens hovedproblem, og at rettens stillingtagen hertil ikke afsluttede sagen. Appellanten har siden hævet den resterende del af anken.